



## Категоризация на домати́ва листоминираща муха (*Liriomyza bryoniae*)

Експертната група по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е извършил категоризация на вредителя *Liriomyza bryoniae* (Diptera: Agromyzidae) за територията на Европейския Съюз (ЕС). *L. bryoniae* е полифаг, който вероятно произхожда от Южна Европа, където се среща често на открито, но се е разпространил в много части на централна и северна Европа, където се среща единствено в оранжерии. Видът е регистриран в Северна Африка и в няколко страни в Азия. В рода *Liriomyza* има почти 400 вида, от които около 140 се срещат естествено в Европа. Според глобалната база данни на Европейската и Средиземноморска организация за растителна защита (EPPO) вредителят присъства в 22 от 28 държави-членки, включително България.

*L. bryoniae* напада няколко икономически важни култури, като зеле (*Brassica oleracea* var. *Capitata*), краставици (*Cucumis sativus*), марули (*Lactuca sativa*), тиквички (*Cucurbita pepo*), пъпеша (*Cucumis melo*), домати (*Solanum lycopersicum*) и дини (*Citrullus lanatus*).

Този вредител има потенциал да се разпространи във всички райони, където в оранжерии се отглеждат растения от следните семейства: сложноцветни (*Asteraceae*), кръстоцветни (*Brassicaceae*), тиквови (*Cucurbitaceae*) и картофови (*Solanaceae*).

Мерките за контрол на *L. bryoniae* включват: подходящо сеитбообращение, борба с плевелите, топлинни третираня – контролирани температурни обработки, насочени към унищожаване или инактивиране на вредителя, без те да причиняват неблагоприятни въздействия върху обработвания растителен материал. Всички етапи от развитието на вредителя могат да бъдат унищожени чрез поставянето им при температура 0°C за няколко седмици. Новоположените яйца на *L. bryoniae* са най-устойчивият стадий, поради което се препоръчва нападнатите растения да се поставят при нормални оранжерийни условия в продължение на 3 – 4 дни, с цел излюпване на яйцата. След излюпването растенията се поставят при 0°C в продължение на 1 – 2 седмици, което би убило ларвите на *L. bryoniae*.

Други мерки за контрол са провеждането на химични третираня, включително на репродуктивния материал, използване на устойчиви и толерантни сортове,

биологичен контрол – от 1980 г. паразитоидите се използват с все по-голям успех в оранжерии. Много добри резултати са постигнати в Нидерландия, Великобритания, Швеция, Русия и Белгия върху домати и други култури с местните видове *Diglyphus isaea*, *Dacnusa sibirica* и *Opius pallipes*. Проведени опити показват, че някои ентомопатогенни нематоди осъществяват ефективен контрол, а при лабораторни тестове е регистрирано, че ларвите на *L. bryoniae* могат да бъдат убити с бактерията *Bacillus thuringiensis*.

Климатът на защитените зони в ЕС е подобен на този в някои от държавите-членки, където *L. bryoniae* е установен, а чувствителните растения гостоприемници присъстват и се култивират както на открито, така и в оранжерии. *L. bryoniae* отговаря на критериите, оценени от EFSA, за разглеждане като потенциален карантинен вредител в защитена зона (Ирландия и Северна Ирландия). Освен това, тъй като вредителят е широко разпространен в ЕС и растенията за засаждане са основният път за разпространение, той би могъл да се квалифицира и като регулиран некарантинен вредител.

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

**Източници:**

Pest categorisation of *Liriomyza bryoniae*, EFSA Journal 2020;18(3):6038 – <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6038>

**Изготвил:**

Николай Спасов, старши експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

19.03.2020 г.